

Говор високог представника Валентина Инца пред Савјетом безбједности Уједињених нација

Господине предсједниче, Ваше екселенције, даме и господо,

Дозволите ми да се на почетку прво захвалим свим члановима Савјета безбједности за сталну подршку и пажњу коју посвећујете Босни и Херцеговини.

Питање Босне и Херцеговине на сву срећу нема оне хитне безбједносне димензије којима се одликују друга питања којима се бавите у овој узвишеној институцији. Али, сигуран сам да ћете се сложити са мном да оно што се догађа са Босном и Херцеговином има значаја далеко изван њених граница.

Босна и Херцеговина је земља која је на толико много начина постала симбол нашег заједничког опредјељења и тежње за интегрисаним европским континентом, који почива на трајном миру, стабилности, просперитету и толеранцији.

Док настојимо остварити ту визију, треба, свакако, да се поносимо напретком који је начињен у Босни и Херцеговини након трагичних ратова из 90-тих година. Али исто тако, морамо схватити да посао још није завршен и да је наш ангажман и даље од суштинског значаја ако желимо да сачувамо напредак који је начињен до сада и градимо даље на њему да бисмо постигли наш заједнички циљ.

У протеклих шест мјесеци након мог задњег извјештаја, морам вас са жаљењем извијестити да босанскохерцеговачки лидери и даље не испуњавају своје обавезе према грађанима ове земље и да не испуњавају врло ограничена очекивања међународне

заједнице. Као резултат тога, ова земља је још више заостала за својим сусједима у региону.

Србија и Косово нормализују своје односе након историјског договора постигнутог уз посредовање шефаслужбе за спољне послове Европске уније, баронесе Ештон, а Србија је изгледа пред самим отварањем приступних преговора са ЕУ. Хрватска је сада само седам седмица далеко од пуног чланства, и она је свијетли примјер другима у региону шта се све може постићи ако се уведу промјене путем реформи. Напредак Црне Горе је такође импресиван.

Регион иде даље, а Босна и Херцеговина ће за седам седмица имати хиљаду километара заједничке границе са ЕУ.

Регион иде даље. Нажалост, Босна и Херцеговина у међувремену стагнира.

Из године у годину, њени политички лидери доносе нова разочарења јер ни даље не успијевају да постигну здраве компромисе који су потребни за испуњавање услова евро-атлантске интеграције, нити да се ухвате у коштац са врло озбиљним економским и социјалним изазовима са којима се ова земља суочава. А све то упркос врло дарежљивом, прогресивном и ојачаном ангажману ЕУ на терену, а ја бих желио да посебно споменем неуморне активности специјалног представника ЕУ Петера Соренсена.

Тужна стварност босанскохерцеговачке политике поново је изашла на видјело у априлу када лидери ове земље нису успјели да постигну договор о имплементацији кључне пресуде Европског суда за људска права, што би деблокирало наредну фазу у процесу интеграције у ЕУ.

У том погледу, ја бих волио да питам политичке лидере: шта би требало да је лакше ријешити – имплементација пресуде “Сејдић-Финци” или историјско питање Србије и Косова?

Слична динамика је била на сцени и прије двије године у

погледу аспирација ове земље за чланство у НАТО-у, гдје је постигнуто мало стварног напретка у књижењу војне имовине на име државе, што је био услов да се деблокира приступ ове земље у Акциони план за чланство у Савезу.

Оба задатка су једноставна, проста, и траже мале или никакве материјалне трошкове и могу се остварити у року од неколико дана уз минимум политичке храбрости и уз разумијевање да је постизање здравих компромиса путем политичког дијалога ситуација у којој сви учесници побјеђују.

Па ипак, вођење политике нултог збира неуморно се наставља из године у годину.

Господине предсједниче, Ваше екселенције, даме и господо, овај приступ се мора мијењати, и то одмах уколико не желимо да изгубимо наредних шеснаест мјесеци у непродуктивним изборним кампањама.

Прије него што дам преглед основних политичких догађаја из протеклих шест мјесеци из перспективе свог мандата, хтио бих недвосмислено да појасним да је основни разлог зашто ова земља и даље заостаје за својим сусједима чињеница да изабрани званичници и политичке странке и даље стављају сопствене уске личне и страначке политичке интересе прије интереса грађана и земље као цјелине.

Чињеница да се привлачна снага европског и евро-атлантског интеграционог процеса није до сада показала довољно јаком да се ово превазиђе треба да будеразлог за забринутост свих нас, као и за озбиљно размишљање о елементима наше јединствене стратегије како кренути напријед.

По питању развоја политичке ситуације у посљедњих шест мјесеци, догађајима је доминирала све дубља политичка и уставна криза у Федерацији, повезана са формирањем нове парламентарне већине у том ентитету.

Упркос тој већини, нова коалиција, која има јасно и легитимно право да тражи реконструкцију владе, није била у могућности да смијени постојећу владу пошто су неке странке искористиле уставне механизме блокирања, који су створени са намјером да заштите права конститутивних народа, да блокира спровођење изгласавања неповјерења. Криза је даље усложњена чињеницом да институција која има надлежност да рјешава такве блокаде, Вијеће Уставног суда за заштиту виталног националног интереса, не функционише због неуспјеха надлежних тијела власти да именују судије на упражњена мјеста у овом Вијећу већ четири и по године.

И као да овакви догађаји нису довољно озбиљно одвлачили пажњу од горућих тешкоћа са којима се суочавају власти у Федерацији, предсједник Федерације је ухапшен 26. априла и задржан у притвору.

Лагана и несметана реконструкција Владе Републике Српске у марту ове године представља јак контраст ситуацији у Федерацији. Владајућа коалиција у Републици Српској је изабрала нову премијерку и замијенила одређени број министара, наизглед као одговор погоршаној економској ситуацији, укључујући и штрајкове у јавном сектору. За разлику од Владе Федерације Влада РС-а је наставила редовне сједнице док покушава да ријеша многе економске и друштвене изазове са којима се суочава.

Међутим, са становишта мандата који ми је дат Дејтонским мировним споразумом, а који је потврђен у узастопним Резолуцијама Савјета безбједности, ја сам и даље дубоко забринут око суштинских оспоравања суверенитета и територијалног интегритета државе Босне и Херцеговине од стране неких представника Републике Српске, укључујући ентитетског предсједника Додика.

Прије шест мјесеци сам указао да питање све јачег заговарања распада Босне и Херцеговине од стране званичника РС-а заслужује посебну пажњу међународне заједнице. Моја процјена

овог питања се није промијенила. Изјаве дате као и активности предузете током извјештајног периода, а које су побројане у мом извјештају, по мом мишљењу представљају наставак ове забрињавајуће политике.

Управо је прошлог мјесеца, а онда још једном прије пар дана, предсједник РС-а изјавио да Босна и Херцеговина “нема апсолутно никакве шансе да преживи” те је описао Босну и Херцеговину као “паћеника на издисају коме међународна заједница још добацује кисик тврдећи да он мора да преживи.” То је само једна од многих таквих изјава цитираних у мом извјештају, а такве изјаве су се наставиле након истека извјештајног периода. И као што је то симболично за ретроградну политику која и даље преовладава, и даље су се наставиле изјаве у којима се негира геноцид почињен у Сребреници.

Као велика супротност томе србијански предсједник Томислав Николић и премијер Дачић и замјеник премијера Александар Вучић су задњих неколико седмица, изражавајући осјећања београдских власти, показали ону врсту политичког лидерства која је достојна највише похвале. Када се предсједник Николић изричито извинио за Сребреницу и друге ратне злочине које су појединци починили у име србијанске државе или народа он је заиста учинио храбар корак према регионалном помирењу који, уколико се настави, може отворити пут даљим побољшањима односа између Сарајева и Београда.

Такође вриједи напоменути да се, на иницијативу Турске, данас одржава састанак предсједника Србије, Босне и Херцеговине и Турске. Министар спољних послова Ахмет Давутоглу је прошле седмице лично дошао у Сарајево како би припремио овај историјски састанак. Његови напори су изузетно важни, не само за регионалну сарадњу, него и за помирење у регији, и, наравно, ја потпуно подржавам његове напоре.

Генерално, и даље сам забринут због праксе непоштовања владавине права која је посебно присутна током протеклих

неколико година, и то не само у Федерацији БиХ. Из тог разлога сам у специјалном извјештају обавијестио Управни одбор Савјета за имплементацију мира о ситуацији у области владавине права.

Досадашњи неуспјех локалних институција да спроведу Одлуку Уставног суда БиХ из новембра 2013. године о изборном систему у Мостару је добар примјер и представља кршење одредби Мировног споразума којима се каже да ће одлуке Суда бити „коначне и обавезујуће“. Због тога, грађани Мостара нису могли изаћи на локане изборе 2012. године. Двије највеће странке у Мостару сnose главни дио одговорности за непостизање договора и очекујем да ове двије странке почну постизати компромисе.

Можда и не изненађује чињеница, узимајући у обзир свеукупну климу, да органи власти БиХ још једном нису постигли конкретан успјех у испуњавању преосталих циљева које је Управни одбор Савјета за имплементацију мира дефинисао као предуслове за затварање ОНР-а.

Даме и господо, ипак нису све вијести лоше, а већ сам споменуо неке позитивне аспекте у Републици Српској. Државни Савјет министара, у оквиру којег је дошло до страначке реорганизације током новембра 2012. године, редовно се састаје. Државни буџет за 2013. годину је усвојен на вријеме, први пут након двије године. Али, генерално, државна коалиција до сада није била у могућности да осигура пријекко потребан напредак у законодавној области.

Стабилна безбједносна ситуација је полазиште за све друго и својим континуираним присуством Мисије Европске уније и НАТО-а у Босни и Херцеговини су наставиле пружати увјерења грађанима да је ситуација у БиХ и даље безбједна упркос тешкој политичкој ситуацији и у вријеме када су неки политичари на високим функцијама непрекидно и отворено доводили у питање будућност ове земље. Прије него што у новембру поново размотрите ситуацију, желио бих да искористимову прилику да

изразим своје дубоко увјерење да њихово присуство, присуство EUFOR-а у БиХ, у складу с његовим постојећим мандатом, има суштински значај за пружање подршке напорима које међународна заједница тренутно спроводи, као и за моју способност да испуним свој цивилни мандат.

Господине предсједниче, ваше екселенције, даме и господо,

Босанскохерцеговачки политички лидери и странке које представљају суочавају се с избором који је сваким даном све јаснији.

Више не може бити изговора и нигдје се више не могу сакрити од своје одговорности. Избор је једноставан. Они могу заједно успјети или заједнички доживјети неуспјех.

Све их познајем, знам да могу пуно боље, и позивам их с ове најуваженије говорнице да покажу храброст и коначно постигну здраве компромисе који ће омогућити Босни и Херцеговини да оствари напредак.

С наше стране, морамо наставити да пружамо помоћ онима у Босни и Херцеговини који желе напредак земље, док истовремено морамо заузети чврст став против свих оних који желе поново отворити старе ране. Босна и Херцеговина може напредовати само уколико буде гледала у будућност, а не у прошлост.

Надам се да ћемо, када вам за шест мјесеци опет будем подносио извјештај, моћи очекивати 2014. као годину пуну напретка, а не годину продубљивања кризе.

Босни и Херцеговини је потребна непрекидна пажња међународне заједнице, али нам је такође потребно стрпљење и дугорочан приступ. Нове генерације долазе и спремне су да се ангажују за добробит ове прекрасне земље.

Хвала.